

Rechtskundig Weekblad

Verschijnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185,22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf, betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

HET GECONTROLEERD BEHEER.

Het valt dadelijk op dat het Koninklijk Besluit van 15 October 1934 werd opgesteld meer met het doel tusschen te komen ten profijte van bepaalde groote ondernemingen, dan wel met het oog op de gewone toestanden in 't kleinbedrijf.

Maar nu dit regiem is tot stand gebracht en door de schuldenaars met voorliefde wordt aangevraagd, dienen de modaliteiten van toepassing bestudeerd te worden. Gemakkelijk is dit niet, om de reden hooger aangehaald en ook omdat alle rechtsbronnen ontbreken, waarin klaarte en licht zou kunnen gezocht worden. Wel wordt er in het Koninklijk Besluit naar vreemde wetgeving verwezen, maar bij nader toezien zijn de feitelijke en rechtstoestanden aldaar heelemaal anders dan bij ons, zoodat van daar uit weinig hulp opdaagt.

Voor al is het opstel van het ontwerp tot vereffening van overwegend belang, daar het de keure uitmaakt die heel de vereffening zal beheerschen. Om die reden hebben wij gemeend :

Na wooreerst in eene korte inleiding de verhouding van het Koninklijk Besluit tot de wet van 1851 op de faling te hebben aangegeven;

ons dadelijk te moeten bezig houden met het opzoeken van den rechtsgrond waarop dit ontwerp gesteund is.

I. — INLEIDING.

Het gecontroleerd beheer is een nieuw stelsel, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 15 October 1934, om de handelaars « wier crediet geschokt is of bij wie een algeheele uitvoering van de aangegane verbintenissen onzeker is geworden » (artikel 1 Koninklijk Besluit van 15 October 1934) in de ge-

legenheid te stellen hun faillissement te ontwijken. (Verslag aan den Koning.)

De hoofding van het Koninklijk Besluit draagt : « Koninklijk Besluit waarbij de wetsbepalingen in » zake uitstel van betaling, akkoord en *faillissement* » aangevuld worden. » Hieruit zou er dienen afgeleid, dat aan de wetgeving van 18 April 1851 iets bijgevoegd wordt, vermits aanvullen beteekent het ontbrekende bijvoegen. Aldus opgevat zou de bestaande wetgeving in zake faling en uitstel van betaling de basiswetgeving vormen waarbij het Koninklijk Besluit zich komt aansluiten.

Niets is min waar. Het verslag aan den Koning geeft aan dat het er om te doen is « om het faillissement te ontwijken », gezien de bezwaren aan dit stelsel verbonden.

Wanneer dus het Koninklijk Besluit voor doel heeft de bezwaren van het faillissement te ontwijken, dient in tegenstelling met hetgeen de hoofding laat vermoeden, hieruit afgeleid dat de regeling van het gecontroleerd beheer volledig afwijkt van de wetgeving op de falingen, ter uitsluiting van de artikelen in het Koninklijk Besluit opgenomen.

De verderre studie van dit besluit komt deze stelling meer kracht bijzetten.

Het Koninklijk Besluit heeft voor doel « de mogelijkheid te scheppen wrakstaande ondernemingen » te reorganiseeren of de activa in betere voorwaarden te gelde te maken. » (Verslag aan den Koning.)

Hierin wijkt het gecontroleerd beheer af van het faillissement. In dit laatste geval kan geen spraak zijn van reorganisatie. De gefailleerde wordt van rechtswege het beheer over al zijne goederen ont-

nomen (artikel 444) en alleen in bijzondere gevallen kan de rechtbank den curator machtigen om voorloopig de zaak voort te zetten (artikel 475). Het gecontroleerd beheer daarentegen is ingesteld hoofdzakelijk om den gecontroleerde terug op te helpen, alleen in tweede rang komt de te gelde making van de activa.

Een tweede bewijs is : dat in zoover het doel was de wetgeving op de falingen aan te vullen, dit Koninklijk Besluit van toepassing diende gemaakt op de reeds uitgesproken falingen. Welnu, het verslag aan den Koning bepaalt : « dat het enkel gaat om » een onderneming die nog niet failliet verklaard is » of die nog geen akkoord heeft bekomen. »

Ook artikel 1 ontzegt het gecontroleerd beheer « wanneer de faillietverklaring van den verzoeker » uitgesproken werd », en artikel 17 laat vermoeden, dat na het vonnis, dat het gecontroleerd beheer toestand, er nog faillissement kan uitgesproken worden.

Een derde bewijs is dat de voorwaarden om het gecontroleerd beheer te bekomen, niet absoluut dezelfde zijn als bij falings. Om in staat van failliet te zijn moet een handelaar in staking van betaling zijn en zijn krediet moet geschokt zijn (artikel 437). Voor het gecontroleerd beheer is het voldoende dat het krediet van den handelaar geschokt is (artikel 1) of dat een algeheele uitvoering van de aangegane verbintenissen onzeker is geworden (artikel 1). Dus kunnen gevallen voorkomen waar gecontroleerd beheer toegelaten is, terwijl falingsverklaring is uitgesloten. Dit onderscheid is van belang, daar hieruit vloeit dat bij verwerping van eene vraag tot gecontroleerd beheer de rechtbank niet noodzakelijk van rechtswege de falings mag en moet uitspreken. Staking van betaling is echter geen beletsel tot gecontroleerd beheer, vermits artikel 4 dergelijk geval voorziet voor het bepalen van het tijdstip waarop de staking van betaling is geschied.

Dit onderscheid nu tusschen falings en gecontroleerd beheer is van belang, daar hieruit voortspuit dat het gecontroleerd beheer dichter aanleunt bij de wet van 1887 op het voorkomend akkoord, dan bij de wet van 1851 op de falings en dus bij het opmaken van hun ontwerp de commissarissen bij voorkeur de schikkingen van de wet van 29 Juni 1887 zullen inroepen.

II. — DE RECHTSGROND VAN HET ONTWERP.

Van overwegend belang is het plan van de reorganisatie of de tegeldemaking, welke de commissarissen binnen den door de rechtbank vastgestelde termijn dienen op te maken.

Dit ontwerp regelt heel de ontwikkeling der zaak

voor de toekomst en vormt de keure van de vereffening. Daarom is het van belang te onderzoeken op welken rechtsgrond het verdrag gesteund is :

a) Vooreerst hebben wij de rechterlijke beslissing. Enkele artikelen uit het Koninklijk Besluit steunen deze theorie. Opdat het ontwerp van de commissarissen in voege trede, moet de rechtbank het goedkeuren bij vonnis. Het vonnis is uitvoerbaar bij voorraad en vatbaar voor hooger beroep.

Er dient echter erop gewezen, dat de rechtbank en het Hof enkel een recht van goedkeuring hebben. Het is hun niet toegelaten zelf het ontwerp te wijzigen. Indien de Rechtbank meent het ontwerp van de commissarissen niet te kunnen goedkeuren, kan zij enkel het verzoek verwerpen of aan de commissarissen een korten termijn aanwijzen, binnen welken een nieuw ontwerp moet worden opgemaakt. Ook kan de rechtbank dan alleen goedkeuren, wanneer meer dan de helft der schuldeischers, die door hunne door de commissarissen niet betwiste schuldvorderingen, meer dan de helft van het passief vertegenwoordigen, haar toestemming heeft laten blijken.

Naar onze meening vormt de rechterlijke beslissing niet de rechtsgrond van het ontwerp. Wel is een vonnis noodig om het van kracht te maken, maar het is enkel een vonnis van bekrachtiging, niet van beslissing. In ons administratief recht komen meerdere zulke gevallen voor, n.l. in al de akten en daden onderworpen aan de goedkeuring der Hoogere Overheid.

« L'approbation donne aux délibérations le complément qui leur manque et sans lequel elles ne » pourraient être exécutées légalement, parceque, » régulières dans leur origine, elles n'ont pas encore d'effets définitifs. » (1)

De begroting der provincie is onderworpen aan de koninklijke goedkeuring, doch deze « doit être » pure et simple, sans condition, ni modification, ni » amendement. » (2)

Wij staan hier ongeveer voor een gelijkaardig geval. Welnu, niemand zou durven staande houden dat de rechtsgrond van eene provinciebegroting de koninklijke goedkeuring is. Zoo ook dient de rechtsgrond van het ontwerp niet gezocht in het bekrachtigend vonnis, maar elders.

b) Is het een verdrag van zaakwaarneming?

Hiertoe is vereischt dat iemand spontaan, zonder verplicht te zijn, daden stelt die nuttig zijn voor een ander en dit met het inzicht zulks te doen voor rekening van dezen persoon.

Een vereischte der zaakwaarneming is de volgende :

« l'immixtion doit se produire, à son origine tout

» au moins à l'insu de la personne qu'elle concerne. » (3)

Deze laatste voorwaarde is hier zeker niet vervuld. De koopman moet het gecontroleerd beheer aanvragen, dus geschiedt dit niet buiten zijn weten. Ook komen de commissarissen in de zaak niet voor:

« spontanément et sans en être chargés », (4) maar op last van de rechtbank.

c) Kunnen we staande houden dat er mandaat is? De lastgeving veronderstelt een opdracht door den lastgever aan den lasthebber. In het gecontroleerd beheer krijgen de commissarissen hun aanstelling van de rechtbank en niet van den aanvrager, evenmin van de schuldeischers.

De macht aan de commissarissen gegeven, kan beperking en besnoeiing van de rechten, toebehorende aan sommige schuldeischers, medebrengen, dus gaat het er niet enkel om, in plaats en voor rekening van den handelaar sommige daden te stellen, maar ook maatregelen te nemen die kunnen indruischen tegen de rechten van personen die geen lastgeving gaven.

d) Met betrekking tot de lastgeving dient onderzocht of wij hier niet staan voor een rechterlijke lastgeving. Daar zijn wel vergelijkingspunten, vermits in dit geval de rechtbank de honoraria van den lasthebber bepaalt en het aan haar is dat de afrekening dient overgemaakt. In het gecontroleerd beheer komt ook deze toestand voor. De rechterlijke lastgeving echter geschiedt buiten weten van den betrokkene, wat hier niet het geval is.

In de rechterlijke lastgeving is het de rechtbank die het voorwerp en den omvang van het mandaat aangeeft. Hier is dit niet het geval. De taak van de commissarissen is aangegeven in het Koninklijk Besluit, n.l. zij moeten een ontwerp opmaken tot herinrichting van den handel van den verzoeker, ofwel een ontwerp tot tegeldemaking en verdeeling van het actief (artikel 6). Het staat hun volledig vrij de modaliteiten der herinrichting of tegeldemaking aan te geven. De rechtbank komt enkel tusschen in hun aanstelling en voor de bekrachtiging van het ontwerp. Dus is het niet de rechtbank die aan de commissarissen het voorwerp en den omvang van hun mandaat oplegt.

e) Ook de gewone overeenkomst is hier niet toepasselijk. Zonder diep in te gaan in de voorwaarden, noodig om een geldige overeenkomst te hebben, volstaat het te verwijzen naar de noodzakelijkheid van een akkoord onder al de overeenkomende partijen.

Welnu, in het gecontroleerd beheer is de minderheid der schuldeischers onderworpen aan de meerderheid. Dus is het best mogelijk dat de individueele instemming van al de schuldeischers ontbreekt.

Er kan dus geen spraak zijn van een gewone overeenkomst.

f) Naar onze meening staan wij hier voor een collectief verdrag. Een collectief verdrag is een verdrag, waarbij een groot aantal personen verbonden door gemeenschappelijke belangen en niet aangesloten bij een conventionneele groepeerings, betrokken zijn. In dergelijke gevallen is de minderheid gebonden door de beslissing van de meerderheid. De betrokkenen worden aanzien als een collectiviteit, waarin het meerderheidsprincipe bindend is.

« On parle alors de volonté collective et l'on s'inspire des doctrines admettant la réalité des personnes morales, soit qu'on prétende effectivement voir dans la collectivité envisagée une personne morale, soit qu'on se contente pour justifier l'application du principe majoritaire, d'invoquer avec un intérêt général caractérisé, qualifié parfois d'état de nécessité, une certaine organisation de la collectivité. » (5)

De belanghebbende personen mogen in dit geval niet meer als derden aanzien worden, in den zin van artikel 1165, zij zijn verbonden door de collectiviteit waarvan zij deel uitmaken.

Ten einde de belangen der minderheid te vrijwaren tegen machtsmisbruik, vergt het collectief verdrag een speciale meerderheid en de tusschenkomst der openbare macht tot controol en goedkeuring. Aldus voegt zich bij het begrip van verdrag dit van een daad van gezag. (6) In het gecontroleerd beheer vinden wij deze kenmerken terug.

Om geldig te zijn moet meer dan de helft der schuldeischers, die meer dan de helft van het passief vertegenwoordigen, haar toestemming geven. Dus niet de gewone vereischte meerderheid, maar een bijzondere dubbele meerderheid. Verder is er tusschenkomst van de geconstitueerde machten, n.l. van de rechterlijke macht die het ontwerp moet bekrachtigen. Naar onze meening staan wij hier dus voor een collectief verdrag.

Blijft een laatste vraag: In elk verdrag zijn minstens twee partijen. Hoe is het hier gesteld?

Hier ook hebben wij twee partijen: de collectiviteit der schuldeischers enerzijds, en de schuldenaar anderzijds.

Nu kan opgeworpen worden dat de schuldenaar enkel eene aanvraag indient en verder weinig te zeggen heeft, niet eens de commissarissen aanduidt.

Door zijne aanvraag, vrijelijk ingediend, onderwerpt de schuldenaar zich aan de gevolgen van deze vraag. Wij mogen dus zeggen dat hij zijne instemming geeft tot het aanduiden der commissarissen, tot de bekrachtiging van het verdrag, daar hij vooraf wist dat dit aldus zou geschieden en noodzakelijk de aanvaarding der bekrachtiging door de

rechtbank of het Hof in zijne toetreding besloten ligt.

In de maatregelen die zullen genomen worden, is niets dat tegen de wet of de goede zeden indruischt. Want juist om dit te beletten is de bekrachtiging door de rechtbank vereischt. Het is niet strijdig met de wet het bepalen van het voorwerp van het verdrag buiten de contracteerende partijen om over te laten aan een vreemden persoon, door een derde (n.l. de rechtbank) aan te duiden, om reden dat de bestanddeelen van het voorwerp van meet af aan

door het Koninklijk Besluit reeds zijn bekend.

Wij besluiten dan ook, dat de rechtsgrond, waarop het gecontroleerd beheer steunt, te vinden is in het collectief verdrag.

Mr. Jan BERNOLET,
Advocaat, Brugge.

- (1) Rép. Tielemans V°, approbation.
- (2) Bernimolin I. Les Inst. provinc. I, p. 199.
- (3) De Page: Drt. civil Belge II, p. 918.
- (4) Planiol: Tome VII, bl. 4.
- (5) Planiol et Ripert, VI, p. 506.
- (6) Planiol et Ripert, VI, p. 506.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamber. — 10 Januari 1935.

Voorzitter: M. Jouret.
Raadsheeren: MM. de Cocquéau des Mottes en Van Winckel.
Advocaat-Generaal: M. Remy.
Pleiers: Mers Seghers en Herbert.

FAILLISSEMENT. — SCHULDVORDERING. — FAMILIELID. — VASTE DATUM. — VERDACHT TIJDPERK. — BEWIJS. — VERMOEDENS.

In handelszaken mag zoowel de datum van een schuldbekentenis zelve door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, bewezen worden. Het volstaat niet om de indiening bij een faillissement van de schuldvordering van een familielid te weigeren dat de schuldbekentenis geen vasten datum zou hebben en het niet bewezen zou zijn dat de schuldvordering op een niet verdacht tijdstip zou overhandigd geweest zijn. Het bewijs van het tegenovergestelde geleverd door vermoedens is ontvankelijk.

H. t/ V. d. V.

Overwegende dat beroeper, in de failliet van zijnen neef Alfons Van de Vyvere, twee schuldvorderingen wegens leeningen ingediend heeft, de eene van frank 10.000, gestaafd met eene schuldbekentenis van 13 Juni 1932, de andere van 4.000 frank, alleenlijk gesteund op het overhandigen aan den schuldenaar van een check van dit bedrag, door beroeper op de Banque de la Dendre getrokken den 19 September 1932;

Dat beide schuldvorderingen door den curator betwist werden, en dat de handelsrechtbank de aangifte tot de lasten van het faillissement niet toegelaten heeft om de volgende redenen:

« Dat tot op het oogenblik waarop de schuldvorderingen aangegeven werden, de titels geen vasten datum droegen, dat in die omstandigheden de ingeroepene schuldvorderingen moeten aanzien worden als hebbende geen vasten datum ten aanzien van den curator, en bovendien dat niet bewezen wordt dat de schuldbekentenis aan den schuldeischer ter hand werd gesteld op een niet verdacht tijdstip, wanneer de gefailleerde nog vrijelijk zijn vermogen beheerde. »;

Wat de eerste schuldvordering betreft:

Overwegende dat in handelszaken de datum van eene schuldbekentenis, zooals de schuld zelve, door alle middelen van recht, zelfs door vermoedens, mag bewezen worden;

Dat tevergeefs beroeper inroept dat de voorgebrachte schuldbekentenis van 13 Juni 1932 slechts geregistreerd werd nadat de schuldvordering in de failliet ingediend was;

Dat de eechtheid van gemelde bekentenis en van haren datum genoegzaam blijkt uit de feiten en omstandigheden ter zake vastgesteld;

Dat ten eerste bewezen is dat, omtrent den datum in de schuldbekentenis vermeld, beroeper, aan zijnen neef, eene som van 10.000 frank overhandigd heeft, bij middel van twee checks van 5.000 frank, die door de Banque Centrale de la Dendre aan gefailleerde uitbetaald werden op 14 en 30 Juni 1932;

Dat het gewichtig vermoeden dat uit dit feit spruit, nog bekrachtigd wordt door andere, die uit de volgende daadzaken mogen afgeleid worden:

Op den datum der schuldbekentenis heeft de moeder van den schuldenaar de schuld gewaarborgd;

Schuldeischer en schuldenaar, die nauwe bloedverwanten zijn, leefden in goede betrekkingen, en terwijl de neef in geldelijke moeilijkheden verkeerde, was de oom tamelijk welvarend en bekwaam om aan zijnen neef geldelijke voorschotten te doen;

Geen enkel bepaald feit wordt ingebracht dat zou toelaten beroepers eerlijkheid en oprechtheid in twijfel te brengen;

Overwegende dat men uit al die beschouwingen, met zekerheid mag besluiten tot de volledige eechtheid der ingebrachte schuldbekentenis;

Wat de tweede schuldvordering betreft:

Overwegende dat, alhoewel beroeper geen titel tot staving van de leening van 4.000 frank kan voorbrengen, deze schuldvordering toch mag aanzien worden als genoegzaam bewezen, daar het hier ook eene handelsverrichting geldt waarvan het bewijs door alle middelen van recht mag geleverd worden;

Dat niet betwist wordt dat beroeper aan gefailleerde eene som van 4.000 frank overhandigd heeft, bij middel van een check, aan dezen laatste door de Banque Centrale de la Dendre op 19 September 1932 betaald;

Dat zoo dit feit geen rechtstreeksch bewijs der leening uitmaakt, het nochtans moet aanzien worden

als een gewichtig vermoeden tot staving van beroeper's beweringen;

Dat dit vermoeden ook bekrachtigd wordt door de omstandigheden hierboven aangehaald nopens het bewijs der eerste leening;

Dat eindelijk, het indienen der tweede leening zonder titel, verre van een vermoeden tegen beroeper te vormen, integendeel mag aanschouwd worden als een bewijs van de oprechtheid waarmede beroeper gehandeld heeft en van de echtheid der tweede leening;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gehoord het eensluitend advies van den heer Advokaat-Generaal Remy;

Ontvangt het beroep, doet het bestreden vonnis te niet wat betreft beroeper's aangifte, en opnieuw wijzende, zegt dat beroeper als niet bevoorrechte schuldeischer van gefailleerden zal aangenomen worden: 1°) voor eene leening van 10.000 frank gedaan den 13 Juni 1932; 2°) voor eene leening van 4.000 fr. gedaan den 19 September 1932;

Verwijst beroepene q.q. tot de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 2 Februari 1935.

Voorzitter: M. Mechelynck.

Rechtters: MM. Stelfeld en Van Mieghem.

Openbaar Ministerie: M. Bekaert.

Pl.: Mrs. Van Kesbeecq en F. Mattheessens t/ R. Victor.

ECHTSCHIEDING. — VENERISCHE ZIEKTE. — BEKLAG. — GEEN BELEEDIGING. — SCHEIDING VAN LIJF EN GOEDEREN. — VENERISCHE BESMETTING. — GROVE BELEEDIGING.

Het feit dat eene echtgenoot bij vertrouwden en familieleden zich beklagt over een besmetting haar aangebracht door haar echtgenoot is geen zware beleediging ten opzichte van dezen echtgenoot. Een venerische besmetting is een zware beleediging in den zin van art. 321. B. W.

Echtgenoot X. t/ Y.

Echtgenoot Y. t/ X.

ADVIES VAN HET OPENBAAR MINISTERIE

I. — In zake echtscheiding Echtgenoot X. tegen Y: Deze vraag werd ingeleid op 21 September 1932, dus twee maanden na de inleiding van de proceduur in scheiding van lijf en goederen van de vrouw. (23 Juli 1932).

Zij wordt gesteund: 1) op beleedigende omgang met andere manspersonen; 2) beleedigen; 3) lasterlijke aantijgingen betreffende een venerische ziekte; 4) slagen aan haren man en aan dezès moeder, zooals het blijkt uit het tusschenvonniss van de burgerlijke Rechtbank van Antwerpen in dato van 7 Juli 1933.

Bij lezing van het getuigenverhoor, moet men onmiddellijk vaststellen dat er geënzins kwestie is, van de beleedigen, en van de slagen, zóowel aan den aanlegger, dan aan zijne moeder toegebracht.

De aangehaalde grieven bepalen zich dus enkel tot den beleedigenden omgang met manspersonen en de aantijgingen betreffende de venerische ziekte. Ook voor dit laatste feit valt op te merken, dat de vrouw Y. hare vraag tot scheiding van lijf en goederen heeft gesteund, op de besmetting door eene aanstekelijke ziekte vanwege haren man, (zie vonnis van 25 Februari 1933, feit 1° aan aanlegster toegelaten door getuigen te bewijzen). Indien zulks moest bewezen zijn, dan zou ongetwijfeld, het feit van zich desaan gaande aan derden te beklagen, volledig verrechtvaardigd, en van beleedigend karakter ontbloot zijn.

Desaangaande moet ik dus mijne meening weerhouden, tot na de ontleding van het rechtstreeksch getuigenverhoor, in de vraag van vrouw Y.

In de vraag tot echtscheiding van den man, blijft dus enkel na te gaan, of de vrouw zich werkelijk onzedig gedroeg met andere manspersonen.

Laten wij eerst opmerken dat dit zoogezegd slecht gedrag plaats greep, na de feitelijke scheiding tusschen de echtelingen: in Mei en September 1932, wanneer de vrouw Y. in zwangeren toestand verkeerde. Trouwens moet men toch opmerken dat deze vrouw vóór haar huwelijk, en zelfs tijdens de enkele maanden van samenleving met haren man, altijd van onberispelijk gedrag was. Waarom zou zij eensklaps veranderen, des te meer dat ze in een toestand verkeerde, dat zulk gedrag onwaarschijnlijk doet voorkomen.

Men verwijt haar ten eerste, meermaals te zijn gezien geworden op de duo-zit van een motor-rijwiel. Ik ben van oordeel dat de Rechtbank aan deze feiten maar weinig belang zal hechten, des te meer, dat vrouw Y. op den buiten woonde, en het goed aan te nemen is, dat ze van sommige gelegenheden gebruik maakte die haar een spoedig verkeer verzekerden. Trouwens zijn de omstandigheden, ter dier gelegenheid aangehaald door de getuigen geënzins beleedigend voor den man.

Een tweede feit wordt voorgelegd. In de maand September 1932 werd vrouw Y. op de baan aangetroffen, door de getuigen L.J. en V. B. J., op een honderdtal meter van hare woning. Zij was arm in arm met een manspersoon. Daarentrent zijn de beide getuigen formeel. Maar aangaande sommige bijzonderheden, komt een verschil voor in de verklaringen: zij gaan niet akkoord nopens den afgeleopen tijd, en anders, verklaart L. niet te weten op dit oogenblik dat X. met Y. gehuwd was, en nochtans, zou hij aan Van B. terstond hebben verklaard dat zij reeds van haren man af was.

Wat er ook van zij, en alhoewel mijn ambt het niet mogelijk achtte, tegen die bovengemelde getuigen vervolging in te spannen, ben ik van oordeel dat zulke verklaringen, niet van diegene zijn, welke door hun waarheidsvol karakter, den rechter om zoo te zeggen, moeten binden. Des te meer dat L. tijdens het getuigenverhoor moest bekennen dat hij een proces had met de vader van de vrouw, tegen dewelke hij eene getuigenis aflegde.

Ik ben dus van oordeel dat de vraag tot echtscheiding van den man volstrekt ongegrond is, onder voorbehoud nochtans van wat hierna zal gezegd worden betreffende de venerische besmetting.

II. — Vraag tot scheiding van lijf en goeden van Echtgenoot Y.:

De vraag wordt gesteld: 1) op de mededeeling van een venerische ziekte; 2) de beleedigende misprijzing van de vrouw door haren man; 3) opsluiting van aanlegster in den huiskelder.

Het tweede van de hierboven gemelde feiten, werd tijdens het onderzoek enkel bewezen door de getuigenis van den vader van aanlegster. Wel is waar, is verweerder eens met zijne moeder per auto vertrokken, zonder aan zijne vrouw te laten weten waar hij heen ging; maar ik acht deze houding onvoldoende bepaald om eene beleediging daar te stellen.

De opsluiting in den huiskelder werd integendeel door meerdere getuigen bevestigd. Men moet zich werkelijk afvragen, waarom verweerder zich aan soortelijke feitelijkheden overgaf, des te meer dat zijne vrouw in zwangerschap verkeerde; dit schijnt dus wel eene kwaadwillige terging te zijn geweest.

Wat nu betreft, de besmetting van aanlegster door eene venerische ziekte, zijn de omstandigheden der zaak zeer kiesch. Wel is waar werd aanlegster op 18 Juli 1932, aangetast bevonden door acute «gonorrhoe», hetgeen de besmettingsperiode terugbrengt in den loop van de maand Juni. Te dien tijde leefden de echtelingen nog samen, en waren pas twee maanden getrouwd. Men moet het nochtans betreuren dat aanlegster er niet is op ingegaan, op het voorstel van verweerder, zich te laten onderzoeken door een specialist, door beide partijen aangeduid. Waarschijnlijk had de Rechtbank in dit onderzoek nadere elementen kunnen putten. Nochtans is het volstrekt niet uitgesloten, dat de besmetting van aanlegster haar oorzaak in verweerder zou vinden. Er valt eerst op te merken, dat verweerder onderzocht werd wegens het bestaan of niet, van de syphilis, als wanneer de vrouw aan gonorrhoe lijdend was. Het onderzoek van Dokter V. B. moest ten minste tot alle soorten venerische ziekten worden uitgebreid. De reactie van Bordet-Wasserman had niets te maken met de vaststelling van het bestaan der Gonorrhoe! Het is dus geenszins bewezen dat aanlegger niet lijdend was aan gonorrhoe, in acuten of chronischen vorm, en gezien de zoo spoedig na het huwelijk, vastgestelde besmetting, ben ik van oordeel, dat zij met groote waarschijnlijkheid ten laste van den man mag gelegd worden.

Diensvolgens, moet men aannemen, ten eerste, dat de vrouw volledig tergoeder trouw handelde, wanneer zij haar man beschuldigde haar te hebben besmet met eene venerische ziekte, en dat die besmetting, alhoewel niet met zekerheid, op medikaal gebied bewezen, in die periode van het gemeenschappelijk leven, enkel aan den man toe te wijten is.

Volgens eene onbetwiste rechtspraak, is dit feit een voldoende reden tot echtscheiding of tot scheiding van lijf en goederen, indien er zich bijzondere beleedigende omstandigheden bij voegen. (Zie Verbr. Frankrijk, 18 Januari 1892, aangehaald in de Revue de Droit Pénal 1930, bl. 884). Die omstandigheden zijn voldoende beleedigend, wanneer de echtgenoot die de besmetting heeft veroorzaakt, vóór het huwelijk wist dat hij aangetast was. (Zie Douai, 7 Januari 1908, Dall. Pér. 1909-5-3). Zelfs indien de besmetting uit loutere nalatigheid en onvoorzichtigheid voortkomt, is zij nog eene voldoende en zware fout. (Zie Seine 29 Jan. 1903, Pand. Franç. V° Resp. n° 262, en de Studie van R. van Lennep, Rechtskundig Weekblad 1933, col. 737 en volgende).

Aanlegster heeft dus niet te bewijzen dat de besmetting vrijwillig geschiedde. Vóór het huwelijk was

zij gezond. Op 18en Juli 1932, was zij aangetast van eene gonorrhoe welke hoogstens vier weken ontwikkeling vertoonde; het tegengetuigen-verhoor van den verweerder, heeft niet laten blijken dat de besmetting, tijdens die periode, van buiten-echtelijke betrekkingen kon voortkomen; integendeel, de getuigen van dit verhoor verklaren meestal, dat aanlegster van onberispelijk gedrag was tijdens de samenleving met haren man.

Diensvolgens is verweerder wel de oorzaak van die besmetting, en het ligt buiten twijfel, dat hij vóór het huwelijk, het besef had, door gonorrhoe aangetast te zijn. Wel kan een man van syphilis besmet zijn zonder het te weten, maar niet van gonorrhoe. (Zie des-aangaande de werken van Janet, Jeanselme en Fournier, alsook een vonnis van de Rechtbank van Honfleur (Frankrijk), in dato van 22 Mei 1902 vermeld, in het werk van Louis Fiaux «De delit de contamination intersexuelle».

Daarom ben ik van oordeel, dat de vraag tot scheiding van lijf en goeden uitgaande van vrouw Y. gegrond is.

VONNIS

Inzake echtgenoot X. tegen Y.:

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten; Gezien het inleidend rekwest strekt tot echtscheiding tusschen partijen;

Gezien het recht- en onrechtstreeksch getuigenverhoor in geboekten vorm voorgelegd;

Aangezien aanlegger in gebreke blijft het bewijs der zwaarwichtige beschuldigingen ten laste zijner vrouw geuit en in het tusschenvonnis sub N°s 1, 2, 3, 4, 7 en 8 vermeld te leveren;

Aangezien het blijkt uit een medisch getuigenschrift dat twee maanden na het huwelijk verweester aangetast werd door een «gonorrhoe» welke, gezien haar onberispelijk gedrag van voor den echt, volgens alle waarschijnlijkheid haar door haar man medegedeeld werd;

Dat opvallende de aanlegger hieromtrent een bewijs inlevert van syphilis ongeschonden te zijn, hetgeen niet uitsluit dat hij door de eerste ziekte kon aangetast zijn en deze aan zijne vrouw overbracht;

Dat verweester ter goeder trouw zich bekleeg over aanlegger en niet zonder ongegronde reden die bij haar deze besmetting in het begin van het huwelijk zou veroorzaakt hebben.

Dat dit verontwaardigd en begrijpelijk beklag aan vertrouwden en naastbestaande familieleden van welkdanig beleedigend karakter onthloot is;

Dat aanlegger zelfs zoo ver gaat zijne vrouw te beschuldigen van voor haar huwelijk alreeds door die ziekte aangestoken geweest te zijn, en evenzeer op dit punt als op de andere bovengemelde het bewijs schuldig blijft;

Aangezien getuige L. verklaart dat hij verweester aan een boom zou zien staan hebben op honderd meters afstand van haar huis, omarmd met een manspersoon; dat getuige V. B. J., toen zeventien jaar oud, ongeveer dezelfde verklaring aflegde;

Aangezien het niet onbelangrijk schijnt in het licht te stellen dat L. in proces lag met den vader van verweester, en dat de getuigenissen van L. en V. B. op zekere gewichtige punten tegenstrijdig zijn dat overigens dit enkel feit op zich zelve, moest het als bewezen beschouwd worden, geen beleediging in de huidige omstandigheden uitmaakt.

Aangezien het feit dat verweerster op een duo-zit zou gezeten hebben met een man van veertig jaar die haar echtgenoot niet was, als niet dienende ter zaak voorkomt, en ook niet als een te bewijzen feit in het tusschen vonnis weerhouden werd; dat zulke ritten 't zij per motocyclette 't zij per autobus, een gewoon en natuurlijke gelegenheid is voor personen die op het platteland wonende zich naar de stad willen begeven; aan deze handelwijze niet de minste bijbedoeling hechten;

Aangezien uit het tegenrekwest blijkt dat aanlegger, alhoewel zeer begoed, zijne vrouw de noodige hulpmiddelen weigerde tot onderhoud van haar huis-houden.

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer rechter Van Mieghem in zijn verslag en den heer Bekaert, Substituut van den procureur des Konings in zijn eensluitend advies, zegt de vraag tot echtscheiding van elken grond ontbloot, wijst aanlegger af van zijne eisch en veroordeelt hem tot de kosten.

Inzake van echtgenoot Y. tegen X.:

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Gezien de stukken des gedings, en namelijk het recht en onrechtstreeksch getuigenverhoor, in regelmatig vorm voorgebracht;

Aangezien aanlegster door haar man op 21 Juli 1932 in een kelder opgesloten werd en er door de politie, pas een uur later uit verlost werd (getuigen D. B., G. V. d. E.);

Aangezien verweerder soms zijn huis per auto verliet en pas 's anderendaags weerkeerde, alzoo de grootste onrust bij zijne vrouw verwekkende;

Aangezien het blijkt uit de verklaring van getuige V. d. E., dat aanlegster niet alleen belet werd de eetmalen voor te bereiden, maar zelfs het noodige geld niet bekwaam om in haar bestaan te voorzien, en elders hare toevlucht moest nemen om het noodzakelijke voedsel tot haar onderhoud te bekomen; dat zij ruim drie maanden na haar huwelijk in een zeer ziekelijken toestand verkeerde ten gevolge dier ontberingen;

Aangezien verweerder herhaaldelijk aan getuige D. B. te kennen gaf, dat hij zijne vrouw uit het huis wilde hebben;

Aangezien Dr Nyssens verklaart, dat aanlegster op 18 Juli 1932 door hem onderzocht werd als lijdende aan «gonorrhoe» en besluit het deze ziekte drie à vier weken vroeger opgedaan werd;

Aangezien partijen in den echt traden op 12 April 1932 en deze besmetting dus plaats vond twee maanden na hun huwelijk en in een periode dat de echtelieden samen woonden;

Aangezien verweerder een medisch getuigenschrift voorlegt uit hetwelk blijkt dat hij niet aangetast was door syphilis; dat deze bestatiging echter niet uitsluit dat hij van gonorrhoe te lijden had, en deze, naar alle waarschijnlijkheid, aan zijne vrouw mededeelde;

Aangezien al de personen in het rechtstreeksch verhoor ondervraagd, het eens zijn om van het onberispelijk gedrag van aanlegster voor haar huwelijk te getuigen; dat het evenmin door de getuigen van het onrechtstreeksch verhoor bewezen is dat de besmetting, bestatigd na de twee eerste maanden van het huwelijk zou voortkomen van overspelige betrekkingen der vrouw;

Aangezien aldus aanlegster niet zonder reden en ter goede trouw handelde, wanneer zij haar man beschuldigde haar te hebben besmet;

Aangezien deze feiten zware beledigingen vormen in den zin van art. 231 B. W.;

Aangezien het belang van het kind uit den echt gesproten vergt, dat het aan de hoede van aanlegster zou toevertrouwd blijven;

Aangezien het niet betwist wordt, zooals het tusschenvonnis van 25 Februari 1933 der Rechtbank van Antwerpen het vaststelde, dat verweerder aanzienlijke goederen door erfenis heeft verkregen, en het onderstandsgeld, rekening houdende met den toestand der vrouw, op de hiernabepaalde som kan bepaald worden;

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer Bekaert, Substituut van den Procureur des Konings, in zijn eensluitend advies, spreekt de scheiding van lijf uit tusschen aanlegster en verweerder;

Diensvolgens beveelt eveneens dat zij zal gescheiden zijn van goederen met den verweerder, en dat er door het ambt van Meester Jan Mertens, notaris te Antwerpen, zal overgegaan worden tot de deeling en vereffening der gemeenschap, ingeval van aanvaarden dezer gemeenschap door aanlegster en in ieder geval tot vereffening harer hernemingen om reden van haar eigen goederen.

Benoemt Meester Verbist, notaris te Antwerpen, om de afwezige of niet verschijnende partij te vertegenwoordigen en in haren naam alle akten en processen-verbaal te tekenen kwijting te geven met of zonder handlichting, ten einde tot eene volledige vereffening te geraken.

Stelt den heer rechter Van Mieghem aan, op wiens verslag de rechtbank de betwistingen die mochten rijzen zal beslechten.

Zegt voor recht dat het kind uit den echt gesproten aan aanlegster zal toevertrouwd blijven.

Veroordeelt verweerder om aan aanlegster na het geding een maandelijksch onderhoudsgeld te betalen van duizend frank, betaalbaar op voorhand en ter hare verblijfplaats en dit te rekenen vanaf heden.

CORRECTIONNEELE RECHTBANK TE BRUGGE.

Zetelende in graad van beroep.
3 Januari 1935.

Voorzitter : M. Soenen.

Rechters : MM. de Walque en De Schrevel.

Op. Min. : M. Dewilde.

Pleiter : Mter Verougstraete.

ONTUCHTHUIZEN. — ART. 14 DER WET VAN 16 OOGST 1887. — VERKOOP VAN DRANK. — BESLISSING VAN HET SCHEPENCOLLEGE. — ONVOLDOEND BEWIJS.

Art. 14 der wet van 16 Oogst 1887 zegt niet wat ze door ontuchthuizen verstaat; de beoordeeling ervan is aan den Rechter overgelaten, die voor het vormen zijner overtuiging geenszins gebonden is door de beslissing van het Schepencollege dat een bepaald huis als ontuchthuis bestempelde.

Op. Min. t/ X.

Overwegende dat de wet van 16 Oogst 1887, in haar art. 14 niet bepaalt wat zij door de woorden «Huizen van ontucht» wil verstaan, en den zin ervan, diensvolgens in ieder geval aan het oordeel der Rechtbank overgelaten is;

Overwegende dat de Rechter, vrij in het opzoeken der bestanddeelen zijner overtuiging, deze laatste vinden mag, namelijk zonder nochtans ertoe gedwongen te zijn, in eene beslissing van het Schepencollege, dat in nakoming eener gemeenteverordening over de ontucht, een huis als ontuchthuis verklaart. (Verbrek. 11 Juli 1911, Pas. 1911, 1, 440);

Overwegende dat eene beslissing van het Schepencollege, in date van 7 September 1934, het huis der betichte, ontuchthuis verklaard heeft;

Overwegende dat deze beslissing, die geen enkel bepaald feit van ontucht vermeldt, in het huidig geval, in afzijn van al ander waandeerend bestanddeel, als onvoldoende voorkomt, om alleen het bewijs in te leveren van eene inbreuk aan art. 14 der wet van 16 Oogst 1887;

Overwegende dat daaruit vloeit dat eene voornamelijke voorwaarde der betichting ontbreekt, en deze laatste aldus niet gebleken is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Spreekt de betichte vrij zonder kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT NIKLAAS

27 November 1934.

Voorzitter : M. Verschuren.
Rechts : MM. Verbeke en De Pillecyn.
Referendaris : M. L. Thuysbaert.
Pl. : Mter d'Hanens t/ Mter De Cleene.

FABRIEKMERK. — NAMAAK. — GOEDE TROUW.

De goede trouw sluit de verantwoordelijkheid niet uit van hem die een fabrieks- of handelsmerk misbruikt.

Het uitsluitend recht dat wordt toegekend aan den eigenaar van een regelmatig neergelegd merk, verzet zich niet alleen tegen de opzettelijke namaking, maar tegen elke schending van dit recht al is deze schending slechts het gevolg van nalatigheid of van verzuim.

N. V. Compagnie Singer t/Vinck.

Gezien de geregistreerde dagvaarding van 12 October 1934;

Aangezien de vraag strekt ten einde : «Gedaagde, te hooren zeggen voor recht dat de verkoop van een machine «MAUSER» voor een machine «SINGER» met gedeponeerde merkplaat «The Singer Manufacturing Compagny», een daad van merkmisbruik daargestelt; diensvolgens, gedaagde zich te hooren veroordeelen om de aanlegster de som van 5000 fr., ten titel van schadevergoeding te betalen, bedrag dat, gebeurlijk, tijdens het geding, zal kunnen vermeerderd worden; aanlegster te hooren machtigen tot het publiceren, op twee achterenvolgende data, van het te wijzen vonnis, redenen en besluiten, onder rubriek : «Gerechtigd Herstel», in een plaatselijk dagblad en in een dagblad van Brussel; dit alles

op kosten van gedaagde, inbaar bij eenvoudig kwijtschrift, over de post; gedaagde te hooren veroordeelen tot de kosten van het geding; dit alles bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg»;

Over de ontvankelijkheid van den eisch :

Aangezien dat, ingevolge de wetten van 1 April 1879, 5 Juli 1884 en 9 December 1901, de onderhoorigen van vreemde Staten, dewelke met België overeenkomsten met wederkeerigheid hebben afgesloten, hetzelfde recht genieten, als de Belgen, op bescherming van handel- en fabrieksmerken, op voorwaarde dat die vreemdelingen, — maatschappijen of personen, een bedrijfszetel hebben in België en aldaar ook hun merk hebben neergelegd;

Aangezien verweerder niet betwist dat de aanlegster behoort tot de nationaliteit van een der landen die met België een overeenkomst met wederkeerigheidsstelsel hebben ondertekend :

dat hij, evenmin, ontkent dat de aanlegster een bedrijfszetel heeft te Brussel, Oude Kleerkoopersstraat, 27, ingeschreven is op het handelsregister te Brussel, onder Nr 692, en dat het merk «SINGER» aldaar is neergelegd, ter griffie der rechtbank van Koophandel, ten jare 1860, neerlegging dewelke regelmatig werd vernieuwd den 13 Maart 1926;

dat, in die omstandigheden, de ontvankelijkheid van de rechtsvordering niet ernstig kan betwist worden;

Ten gronde :

Aangezien verweerder de hem ten laste gelegde feiten loochent en besluit dat de aanlegster moet bewijzen :

1° dat hij, verweerder een machine «MAUSER» voor een overhaalmachine «SINGER» verkocht heeft;

2° dat hij met bedrieglijk opzet heeft gehandeld;

Aangezien het eerste feit den grondslag vormt van het onderhavige geding! dat het van zelf spreekt dat de aanlegster er het bewijs moet van leveren;

dat dit bewijs dan ook door de aanlegster wordt aangeboden door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen;

Aangezien dat, wat betreft het tweede feit, de goede trouw de verantwoordelijkheid niet uitsluit van hem die een fabrieks- of handelsmerk misbruikt (Braun & Capitaine. Les marques de fabrique et de commerce, bl. 287, Nr 169; Gent, 23 Juli 1898. Pand. Pér. 1898, Nr 1640; Brussel, 21 Maart 1899, ib. 1899, Nr 552; Bruss. 10 Nov. 1903, ib. 1904, Nr 571; Brussel, 18 October 1912, ib. 1912, Nr 268);

dat het uitsluitend recht, hetwelk wordt toegekend aan den eigenaar van een regelmatig neergelegd merk, in verzet komt, niet alleenlijk tegen de opzettelijke namaking van hetzelfde, maar tegen elke schending van dit recht, al is deze slechts het gevolg van nalatigheid of verzuim;

Aangezien de verweerder handel drijft in breigoderen-machines, in dezen zin, dat hij occasie-machines koopt, deze herstelt en opknaapt en dan weder verkoopt;

dat, bijgevolg, verweerder kon en moest weten dat de machine, die hij aan de firma Waterschoot verkocht, een «MAUSER» was en geen «SINGER»;

dat, indien hij zelf niet de noodige vakkennis bezit om deze twee merken te onderscheiden, hij niet ge-

rechtigd is de machine, die hij te koop aanbiedt, voor een «SINGER» te doen doorgaan;

Aangezien verweerder zijn verantwoordelijkheid, wellicht geheel of ten minste gedeeltelijk, hadde kunnen dekken door zijn eigen verkoper in zake te roepen;

dat, evenwel, verweerder verklaart niet met zekerheid te kunnen zeggen van wien hij zelf de betwiste machine kocht;

Aangezien de onmacht van verweerder om zijn eigen koper aan te duiden, bewijst dat hij geen handelsboeken houdt; hetgeen nochtans voor elk koopman een wettelijke verplichting is;

dat, hadde verweerder een boek gehouden, waarin, dag voor dag, al zijn handelsverrichtingen zouden opgeteekend staan, hij nu, in dat boek, een bewijs zou kunnen putten tegen zijn eigen verkoper;

dat verweerder thans de gevolgen te dragen heeft zijner schuldige nalatigheid;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, alvorens ten gronde te vonnissen, laat aan de aanlegster toe te bewijzen, door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen;

1° dat, begin 1934, verweerder aan de firma Waterschoot, de kwestieuze overhaalmachine, in werkelijkheid «Mauser» en gemerkt «Singer» heeft verkocht;

2° dat die machine «Mauser», hebbende dusdanig stamnummer, geleverd is geweest als zijnde een machine «Singer» met merkplaat en nummer «Singer»;

Behoudt aan verweerder het tegenbewijs voor;
Kosten voorbehouden.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Tweede Kamer. — 25 Juli 1934.

Referendaris: M. Noppe.

Pleiters: Mters Schöller en Gyselynck.

VEREENIGING. — HANDELSKARAKTER. — MAATSCHAPPELIJKE BEDRIJFVIGHEID.

Om het handels of burgerlijk karakter eener vennootschap te bepalen, moet men enkel rekening houden met de verhandelingen welke de vennootschap in feite doet en geenszins met den vorm welke zij aanneemt of de termen in dewelke haar voorwerp in de standregelen omschreven wordt.

Belgische Staat t/ N. V. Knocke Extensions.

Gezien de geboekte dagvaarding op 24 November 1933, beteekend, strekkende tot betaling eener som van 723.554,50 franken in kapitaal en intresten tot op 1 Mei 1933, vermeerderd met de overeengekomen intresten sinds dien datum en de gerechtelijke intresten, wegens aandeel van verweester in zekere bedrijfswerken en aanhoorigheden door aanlegger uitgevoerd tusschen Knocke en Duinbergen, het al volgens mondelinge overeenkomsten tusschen partijen aangegaan op 28 April 1913 en 31 Juli 1932;

Aangezien verweester terecht de onbevoegdheid opwerpt de Koophandelsrechtbank om over het huidige geschil te beslissen;

Aangezien eenzijdig de verplichting van verweester, waarvan terzake uitvoering wordt vervolgd, geenszins betrekking heeft op daden welke in den hoofde van verweester zouden kunnen bestempeld worden als objectieve daden van koophandel, te weten daden welke door de wet om reden van hun aard zelf als dusdanig gerekend worden, afgezien van de hoedanigheid van handelaar of niet-handelaar in den persoon die deze daden stelt;

Aangezien anderzijds het vermoeden gesteld in het eindlinea van artikel 2 der wet van 15 December 1872, (eerste boek, titel 1 van het koophandelswetboek) slechts dan toepasselijk zou zijn terzake, ingeval vaststond dat verweester eene handelsmaatschappij is;

Aangezien zulks nochtans niet het geval is;

Aangezien immers blijkt de bestanddeelen der zaak, de menigvuldige mondelinge mededeelingen tusschen partijen gewisseld en de artikels 1, 2, 5, 6, 7 en 31 van de standregels der verweerende maatschappij, behoorlijk in het Staatsblad gepubliceerd op 26 Januari 1911, onder nummer 485, de verweerende maatschappij hoofdzakelijk als doel en bedrijvigheid heeft gronden en gebouwen uit te betalen en in waarde te doen stijgen, hebbende dus een burgerlijk karakter;

Dat weliswaar artikel 2 der standregelen bij het voorwerp der vennootschap zekere daden van koophandel voorziet, maar dat deze daden slechts voorkomen als eene bijkomstige bedrijvigheid der vennootschap en dan blijkbaar slechts tusschenkomen als een gewoon middel om het hoofddoel der maatschappij te bereiken (L. Frédericq Principes de Droit Commercial Belge T. II N° 598);

Aangezien men overigens om het handels- of burgerlijk karakter eener vennootschap te bepalen enkel rekening moet houden met de verhandelingen welke de vennootschap in feite doet, en geenszins met den vorm welke zij aanneemt of de termen in dewelke haar voorwerp in de standregelen omschreven wordt (Handelsrechtbank Antwerpen, 1e K. 30 Maart 1892, P. A. 1894 blz. 165) des te meer dat de verweerende maatschappij reeds bestaat sinds ruim 22 jaren;

Aangezien terzake niet bewezen is dat de verweerende maatschappij sinds hare stichting in feite daden van koophandel gesteld heeft op zulkdanige specifieke, bestendige en voortdurende wijze, dat zij haar karakter van handelaarster zouden verliezen (artikel 1 der wet van 15 December 1872);

Aangezien in de veronderstelling, quod non, dat verweester eene handelsmaatschappij weze, dan nog de werken die ten grondslag liggen van de verplichting van verweester jegens aanlegger in hoofdzaak moesten ten goede komen aan de burgerlijke uitbating van verweester, en dat de verplichting van verweester diensvolgens een gemengd karakter zou hebben;

Om deze redenen,

Akte verleende aan verweester dat zij besluit onder voorbehoud van alle rechten en middelen wat de ontvankelijkheid en den grond betreft, verklaart de rechtbank zich onbevoegd om over den eisch te beslissen;

Verwijst partijen om zich in rechte te voorzien voor den bevoegden rechter, en laat de kosten ten laste van aanlegger.

VREDEGERECHT TE MOL

26 Februari 1935.

Vrederechter : M. G. Lannoy.
Pleiters : Mters Helsen en Jepts.

BEZITSVORDERING. — AUTHENTIEKE AKTE.
— EIGENDOMSRECHT. — VERJARING. — K. B.
VAN 26.10.1914 OVER DE SCHORSCHING DER
VERJARING GEDURENDE DEN OORLOGSTIJD.

Een authentieke akte heeft bewijskracht jegens derden.

Het Koninklijk Besluit van 26 October 1914, houdend schorsing der verjaring gedurende den oorlogstijd mag niet uitgebreid worden tot verjaringen die hun eindpunt niet hebben tijdens deze jaren.

J. H. t/ J. B.

Overwegende dat de eisch strekt tot de herstelling in het bezit van een perceel grond, gelegen te Mol, gekadastraerd «Achterbosse heide» sectie C, nrs 1418/B en 1422/bis;

Overwegende dat aanlegger beweert eigenaar geworden te zijn van dezen grond, ingevolge akte van aankoop, verleden voor Mter notaris Smolderen, den 2/9/1903;

Overwegende dat verweerder hiertegen inbrengt dat hij sinds 1903, door openbare aankoop, eigenaar is geworden van dit perceel, en dat het enkel door eene missing van den handelende notaris moet zijn dat de aanlegger in den akt als kooper wordt vermeld;

Dat de toenmalige verkopers, welke thans nog in leven zijn, alsook meerdere personen die op de verkoop tegenwoordig waren, kunnen bevestigen als dat de grond in kwestie door verweerder werd aangekocht;

Dat het overigens verwondering baart dat aanlegger, 31 jaar later, eerst zijnen zoogezegden aankoop te weten komt, als wanneer hij altijd in de onmiddellijke nabijheid te Achterbosch gewoond heeft, en zoo min na de verkoop als later, ooit zijn recht heeft opgeëischt;

Overwegende dat het bewijs van den eigendom mag geleverd worden bij middel van titels of door verjaring;

Overwegende dat de akte van aankoop van aanlegger, verleden voor Mter Smolderen, den 2/9/1903, titel vormt en het bewijs oplevert van den verkoop en dezes voorwerp; dat de authentieke akt bewijskracht heeft ten aanzien van derden (Laurent T. VI en Si-ville T. II, nr 707) gezien hij geboekt is te Gheel den 17/9/-1903;

Overwegende dat verweerder nog beweert dat het zoogezegd recht van aanlegger vervallen is, gezien verweerder sedert meer dan 30 jaar, ononderbroken en Animo Domini, het bezit en het genot van den betwisten grond heeft;

Overwegende dat aanlegger doet gelden a) dat verweerder ten onrechte het dertig jarig bezit inroept, daar hij geen rekening houdt van de wettelijke schorsing der verjaring gedurende den oorlogstijd; en b) dat hij vóór het verstrijken der 30 jaar, verscheidene malen heeft geprotesteerd bij verweerder en hem verbod heeft opgelegd nog voortaan zijn perceel te betreden;

Overwegende inderdaad dat, ingevolge het K. B. van 26/10/1914, alle verjaringen geschorst werden gedurende den oorlogstijd;

Overwegende dat deze oorlogstijd door menig Arrest van het Hof van Verbreking, is bepaald vanaf 16/8/1914 tot 30/9/1919;

Overwegende dat er hier valt na te gaan, welke de juiste draagwijdte is van het ingeroepen K. B. van 26/10/1914;

Dat men n.l. hoeft te weten of dit K. B. de verjaring heeft willen schorsen, enkel in de gevallen waarin de verjaring verworven zoude geweest zijn vóór 30/9/1919, voor 't geval de uitzonderlijke wetsbepaling niet hadde bestaan; ofwel indien het K. B. toepasselijk is zelfs wanneer de verjaring verworven werd verschillende jaren na den oorlogstijd;

Overwegende dat het doel van den Koning klaar en duidelijk was : een middel te geven om aan de tijdelijke onmogelijkheid van te handelen, door de oorlogsgebeurtenissen en de bezetting, te verhelpen;

Overwegende dat het K. B. aldus eene uitzonderlijke wetsbepaling daarstelt, welke, uit dien hoofde, in engen zin hoeft uitgelegd; dat geen enkele reden van billijkheid of geschiktheid deze wetsbepaling mag uitbreiden aan en toepassen op, gevallen welke niet, uitdrukkelijk bepaald of voorzien zijn;

Overwegende dat dien aangaande er geen voorbe-reidende werken te raadplegen zijn;

Dat de thans bestaande arresten van 't Hof van Verbreking over de kwesties van de opschorsing der verjaring gedurende den oorlogstijd, allen gevallen behandelen waarin de verjaring verworven was vóór het einde van den oorlogstijd (30/9/1919);

Cass. 17/2/1921-Pas. 1921 I 259;

Cass. 20/7/1922-Pas. 1922 I 411;

Cass. 7/6/1923-Pas. 1923 I 353;

Cass. 31/1/1924-Pas. 1924 I 184;

Cass. 22/1/1925-Pas. 1925 I 114;

J. J. P. 1930 p. 268;

Overwegende dat het K. B. van 28/9/1914 ontleend is aan de Fransche dekreten van 9-14 September en 3-5 October 1870;

Overwegende dat de Fransche rechtsgeleerden Planiol en Ripert T. III nr 742, ons dienaangaande aanleeren a. v. : «il faut toutefois observer que normalement le propriétaire n'est autorisé à invoquer la suspension que si l'évènement s'est produit dans les dernières jours de la prescription»;

Overwegende dat in het voorhandig geval de 30-jarige verjaring niet kon verworven worden gedurende de tijdruimte loopende van 28/9/1914 tot 30/9/1919;

Dat aanlegger daarenboven zijne eerste gerechtelijke daad van onderbreking der verjaring slechts telde op 21/9/1934 (dagvaarding) t.t.z. 15 jaar na het eindigen van den oorlogstijd;

Overwegende dat, moest men deze uitzonderlijke wetsbepaling toepassen op dergelijke gevallen, dit zonder twijfel eene uitbreiding zijn zou welke het doel van den Wetgever zou overschrijden;

Overwegende dat in feite de usucapio of aanwerving bij verjaring slechts kan bewezen worden door getuigen;

Overwegende dat verweerder aanbiedt te bewijzen, door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, dat hij sinds meer dan 30 jaar onafgebroken en «animo domini» het ongestoord genot heeft gehad van het betwiste perceel grond;

Overwegende dat de aanlegger den eisch geschat heeft op twee duizend frank enkel voorwat betreft den aanleg;

Om deze redenen :

Wij Georges Lannoy, Vrederechter van het kanton Mol, bijgestaan van Raeymaekers Norbert, geassumeerd-griffier, uitspraak doende tegensprekelijk en in eersten aanleg, verklaren den eisch ontvankelijk, zeggen voor recht dat het K. B. van 26/10/1914 betrekkelijk de opschorsing der verjaring in burgerlijke zaken in voorhandig geval niet van toepassing is;

En alvorens over den grond te beslissen;

Geven de toelating aan verweerder om door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen te bewijzen dat hij het wettig geldig dertigjarig bezit heeft van de betwiste grond; dat dit bezit beantwoordt aan al de vereischten van art. 2229 van het B. W.;

WERKRECHTERSRAAD VAN ANTWERPEN.

12 December 1934.

Rechtskundig bijzitter : M. Swennen.
Pleiters : Miers Walton en Gyselynick.

BEVOEGDHEID : WERKLIEDEN EN KELLNERS.

Alhoewel de wet van 10 Maart 1900 op het arbeidscontract niet toepasselijk is op kellners en koffiehuisbedienden worden, voorwat de bevoegdheid van den werkrechttersraad betreft, de kellners door de wet van 9 Juli 1926 met de werklieden gelijk gesteld.

Het feit dat de kellners en koffiehuisbedienden enkel betaald worden door middel van drinkgeld doet aan de verhouding van ondergeschiktheid tusschen patroon en kellners niets af.

De Clerck t/Roefs.

Ten aanzien van de bevoegdheid.

Aangezien verweerder opwerpt dat de Werkrechttersraad en meer bijzonder de Kamer voor werklieden, onbevoegd is om van den eisch kennis te nemen.

Aangezien deze opwerping gesteund is op de volgende beweringen :

1.) Dat aanleggers het beroep uitoefenen van kellner, dat zij geen loon ontvingen van verweerder en enkel recht hadden op het drinkgeld welk hun door de verbruikers gegeven werd, waaruit verweerder besluit dat zij noch als werklieden, noch als bedienden mogen aanzien worden.

2.) Dat anderzijds verweerder niet de werkgever is van aanleggers doch dient aanzien als verhuurder welke zijne inrichting en zijn materiaal ten hunne dienste stelt voor de uitoefening van hun beroep.

Aangezien verweerder terecht doet opmerken dat de wet van 10 Maart 1900 op het arbeidscontract niet toepasselijk is op de kellners of koffiehuisbedienden, zooals blijkt uit de verklaringen van den heer Cooreman, minister van Nijverheid en Arbeid, tijdens de parlementaire besprekingen van genoemde wet (Parl. verhand. 1899 blz. 903 tot 905).

Aangezien echter de bevoegdheid van den Werkrechttersraad zich verder uitbreidt door het toepassingsveld van de wet van 10 Maart 1900.

Aangezien de wet op de inrichting van Werkrechttersraad, wet van 9 Juli 1926, zooals ook de vorige wet van 15 Mei 1900, de kellners met de werklieden gelijkstelt (art. 3 7°).

Aangezien de bewering dat de kellners slechts als werklieden mogen aanzien worden als zij, buiten het drinkgeld, een vast loon of andere vergoedingen van hun patroon ontvangen, vooreerst niet spruit uit bovenvermelde wettekst en bovendien niet overeenstemt met de werkelijke verhoudingen tusschen partijen.

Aangezien immers in werkelijkheid de kellner een aangestelde is van den herbergier of restauratiehouder gelast met het ontvangen der bestellingen van de klanten en het uitvoeren ervan onder het gezag, de leiding en het toezicht van den patroon.

Aangezien het feit dat hij slechts een soort commissieloon ontvangt op het bedrag der ontvangsten, en dat dit commissieloon ingevolge een vast gebruik rechtstreeks door de verbruikers wordt betaald niets verandert aan de verhouding van ondergeschiktheid tusschen patroon en kellner.

Aangezien derhalve er niet de minste noodzakelijkheid bestaat zijn toevlucht te nemen, om de verhoudingen tusschen partijen te bepalen, tot de zeer ingewikkelde oplossing van een contract van huur en verhuur, welke overigens niet overeenstemt met de werkelijkheid, vermits de herbergier of restauratiehouder zich niet verbindt tegenover zijn kellner hem het genot van zijn inrichting en van zijn materiaal te doen hebben gedurende den bepaalden tijd en tegen een bepaalden arbeid te verrichten mits een percent op het bedrag der ontvangsten welk volgens de bestaande gebruiken door de verbruikers wordt bijgelegd.

Aangezien bovendien in de meeste gevallen, de koffiehuisbedienden, buiten het drinkgeld, zekere voordeelen ontvangen van hun patroon als b. v. het voedsel, zooals aanleggers beweren dat voor hen het geval was.

Aangezien dus de Werkrechttersraad, enz. bevoegd is om over den eisch te beslissen.

Aangezien ten gronde (zonder belang).

Om deze redenen,

Verklaart zich bevoegd (het overige zonder belang).

POLITIËRECHTBANK GEERAARDSBERGEN

22 Februari 1935.

Vrederechter : M. R. De l'Arbre.

GEMEENTELIJKE VERORDENING. — MONDELINGE TOELATING DOOR BURGEMEESTER TOT NIET TOEPASSEN. — NIET VERMELD IN VERORDENING. — ONGELDIG.

De Burgemeester, gelast met de uitvoering der gemeentereglementen, heeft het recht niet deze op te schorsen.

De burgemeester heeft het recht de toelating te verleen, om een reglement tijdelijk niet toe te passen, doch enkel onder deze voorwaarde, dat het gemeentereglement voorziet dat er eene uitzonderlijke toelating kan gegeven worden, om te doen wat het reglement verbiedt.

O. M. t/ Van Herreweghe.

Aangezien, volgens art. 3 van het gemeentereglement van Geeraardsbergen in dato 27 November 1896, het verboden is drek te ruimen, vóór 10 uren des avonds;

Aangezien de betichte, den 27 September 1934, vóór tien ure 's avonds drek geruimd heeft, in de stad Geeraardsbergen;

Aangezien de betichte van meet af beweerd heeft de mondelinge toelating, om zulks te doen, bekomen te hebben van den heer burgemeester;

IN FEITE : Aangezien de betichte die toelating noch bewezen, noch gepoogd heeft te bewijzen;

LOUTER IN RECHTE : Aangezien, weliswaar, de burgemeesters gelast zijn met de uitvoering der gemeentereglementen, maar dat ze, daarom, het recht niet hebben deze op te schorsen (Pand. Belges V° Règlement communal, n° 402; Boetstraffelijke Rechtbank Luik, 19 November 1904, Pas. 1905, blz. 71; Rev. Adm. 1905 blz. 239);

Aangezien het Hof van Verbreking in date 20 Maart 1854 (Pas. 1854 t. I. blz. 145) het recht toekent aan den burgemeester van toelating te verleen, om een reglement tijdelijk niet toe te passen, doch enkel onder deze voorwaarde, dat het gemeentereglement voorziet dat er eene uitzonderlijke toelating kan gegeven worden, om te doen wat het reglement verbiedt;

Aangezien in het voornoemd reglement van Geeraardsbergen deze uitzonderlijk te verleen toelating niet voorkomt;

Om deze redenen,

De politie rechtbank van het Kanton Geeraardsbergen, gehoord het eensluidend advies van het Openbaar Ministerie, verwijst den betichte tot eene geldboete van 10 frank, onverminderd de opdecimen, of in geval van niet betaling tot eene gevangzitting van twee dagen; verwijst den betichte tot de gerechtskosten.

NOTA. — 2 gevallen kunnen zich voordoen :

1. In de gemeenteverordening wordt aan den burgemeester het recht niet gegeven om een andere schikking te nemen. In dit geval moet de toelating tot niet toepassen der verordening als niet gegeven beschouwd, daar ze geenenlei invloed op de overtreding kan hebben. (Rb. Luik, 19 November 1904, Pas. 1905, III 71, P. P. 1906 1103).

2. In de gemeenteverordening wordt aan den burgemeester het recht toegekend om toelating te geven de verordening, geheel of gedeeltelijk, tijdelijk niet toe te passen.

Daarover loopen de meeningen uiteen. Zeker moet de gegeven toelating als geldig aanzien. Maar de eenen meenen dat deze «algemeene toelating» moet zijn, zoodat elkeen de gemeenteverordening als ongesteld mag voorbijgaan, op het tijdstip en naar omstandigheden door de toelating voorzien. (Pol. Dalhem 18 April 1876, Pas. 1879 blz. 35).

Anderen meenen dat deze toelating mag gegeven zelfs aan één enkel bijzondere, wanneer het gemeentereglement deze woorden zou inhouden : «tenzij andere schikking) (sauf autre disposition), zoodat de burgemeester willekeurig de verordening kan doen toepassen of laten niet toepassen, mits zijn toelating. (Verbreking 20 Maart 1854, Pas. 145, B. J. blz. 571).

Zelfs mag de burgemeester deze toelating mondelings geven, wanneer in de verordening geen melding wordt gemaakt van den vorm der toelating. (Verbreking, 6 November 1854, Pas. blz. 466; B. J. blz. 1659.)

Leo Van Nieuwenhove,
Advokaat.

UIT DE PERS

DE PSYCHOLOGIE VAN HET KINDERGETUIGENIS

In de «Nieuwe Rotterdamsche Courant» is onlangs een nieuwe serie artikelen verschenen waarin Dr. Jac. Van Dael handelt over de «Psychologie van het Kindergetuigenis». Gezien het groot belang van deze artikelen deelen wij ze aan onze lezers mede.

* * *

De invloed die van het verhoor door de ouders (of familieleden) uitgaat op de getuigenverklaringen van kinderen in zedendelicten.

In mijn vorige artikelen heb ik betoogd, hoe het verhoor door de ouders ten gevolge kan hebben, dat de kinderen (ten slotte) niet (meer) hun eigen meening geven, doch verklaren wat de ouders meenen of vreezen, dat gebeurd is. Verder wees ik er in dat artikel op, dat de kwestie, of in een bepaald geval inderdaad zoo'n invloed van het verhoor door de ouders uitgaat, niet alleen van den aard van dat verhoor afhangt, doch ook van den aard van het geval zelf en van de geaardheid der kinderen. Ten einde nu te voorkomen, dat men den foutieven invloed van dat verhoor door de ouders zou overschatten, meen ik toch goed te doen met hier een geval aan te halen, waarin het verhoor door de ouders er zeer (foutief-werkend) uitziet en waarin desondanks toch niet zoo'n foutieve invloed van dit verhoor uitgaat als boven is bedoeld. Het geval is het volgende.

Een ouderpaar in de stad Z bezit 2 jongens, Wim en Jan, respectievelijk 11 en 12 jaar oud. Op zekeren middag zag een tante Wim in de stad loopen in gezelschap van een man (X), van wien verteld werd, dat hij slechte dingen deed met jongens (homosexualiteit). Tante ging direct naar het huis van Wim en vertelde aan moeder — vader was nog niet thuis —, dat ze Wim in gezelschap van den slechten man X had gezien. Deze mededeeling veroorzaakte bij moeder groote consternatie. Onmiddellijk ging moeder haar anderen jongen, n.l. Jan (die thuis was) ondervragen. Toen Jan na eenige aarzeling mededeelde, dat hij wel eens met X omging, werd moeder er niet geruster op. Moeder ging nu vragen naar verdere bijzonderheden. Met behulp van tante kreeg ze er ten slotte uit, dat hij (Jan) enkele malen met X naar de cinema was geweest (X had de entrée voor Jan betaald), dat hij van X centen had gekregen voor het doen van boodschappen en dat hij van X ook cigarettten had gekregen. Na deze mededeelingen stond het voor moeder (en voor tante) onomstootelijk vast, dat X met Jan slechte dingen had gedaan. Moeder raakte zeer opgewonden. Huilend heeft ze Jan bezworen en gesmeekt om toch te zeggen wat er verder gebeurd was. Ze heeft hem belooningen in het vooruitzicht gesteld; ze heeft op zijn geweten gewerkt. Jan bleef echter ontkennen, dat er slechte dingen gebeurd zouden zijn; daarom stuurde moeder hem ten slotte naar zijn kamertje met de mededeeling, dat vader hem straks wel onder handen zou nemen. (Het verhoor zou, naar schatting van moeder, meer dan 20 minuten geduurd hebben). — Na een poosje kwam vader thuis. Toen hij hoorde wat er aan de hand was, is hij Jan onder handen gaan nemen. Jan bleef echter ontken-

nen, dat er slechte dingen gebeurd zouden zijn. Vader is daarop kwaad geworden: hij heeft gedreigd met de politie, met opzending naar een gesticht en ten slotte heeft hij Jan een duchtig pak slaag gegeven. Alles evenwel zonder verder resultaat.

Wim kwam pas vrij laat terug en bij zijn komst had vader Jan reeds verhoord. Onmiddellijk werd Wim door vader aan een verhoor onderworpen. Vrij spoedig vertelde Wim, dat hij met X enkele malen naar de cinema was geweest (X had dan voor hem betaald), dat hij centen van X had gekregen voor het doen van boodschappen en dat X hem cigarettten had gegeven. Daar vader stellig overtuigd was, dat meer gebeurd was, ging hij ook Wim dreigen met de politie en met opzending naar een gesticht; Wim kreeg ook een duchtig pak slaag: Ten slotte heeft Wim bekend, dat X enkele malen slechte dingen met hem gedaan had in de cinema (zijn broertje Jan was er dan niet bij).

Vader is daarop weer naar Jan gegaan. Deze sliep reeds. Vader maakte hem wakker en heeft nu «verstandig» met hem gepraat. Toen vader Jan er op wees, dat Wim «bekend» had, heeft Jan ten slotte medegedeeld, dat X ook met hem enkele malen slechte dingen in de cinema had gedaan (Wim was er dan niet bij).

Dat is in groote trekken het verloop geweest van het verhoor door de ouders. In het onderhavige geval is met groote zekerheid komen vast te staan, dat X zich schuldig gemaakt heeft aan onzedelijke handelingen met bedoelde jongens in de cinema. Daarenboven acht ik het niet onwaarschijnlijk, dat X met een der jongens nog bij andere gelegenheid zeer ernstige dingen heeft gedaan. (Een motiveering moet achterwege blijven, daar ik hiervoor het heele deskundigen-rapport zou dienen weer te geven.)

Het aangehaalde geval toont derhalve, dat een verhoor door de ouders, dat er als zeer «foutief-werkend» uitziet (en dat dus «op zich zelf genomen» gemakkelijk de kinderen tot onjuiste verklaringen zou kunnen brengen), niet steeds behoeft te leiden tot foutieve verklaringen der kinderen.

Als wij nu de gevallen, die in het artikel van 27 September werden besproken naast het onderhavige geval plaatsen, dan zien wij een merkwaardige tegenstelling. Bij de gevallen in het artikel van 27 September waren geen verkeerde dingen gebeurd; bij hun verhoor geven de ouders blijk van hun vrees of meening, dat er wel verkeerde dingen gebeurd zijn; en het verhoor door de ouders heeft ten gevolge, dat (zonder dat de ouders te veel aandrang en pressie behoeven uit te oefenen) de kinderen verklaringen afleggen in de richting van de (foutieve) meening der ouders. In het onderhavige geval zijn wel verkeerde dingen gebeurd; de ouders laten bij hun verhoor blijken dat ze ervan overtuigd zijn dat verkeerde dingen zijn gebeurd; toch kunnen zij, bij het verhoor hun kinderen slechts met groote moeite er toe krijgen om verklaringen af te leggen in de richting van hun (inderdaad juiste) meening. Vanwaar nu, aldus de vraag, in de eerste gevallen de (mindere of meerdere) bereidwilligheid der kinderen om in de richting van de meening der ouders (hoewel deze meening foutief is) verklaringen af te leggen; en vanwaar in het tweede geval de (min of meer hardnekkige) weerstand om verklaringen af te leggen in de richting der meening van de ouders (hoewel deze meening juist is)? Het antwoord hierop moet wel in dezen zin luiden. Een grond-tendens bij het kind is het streven om zijn persoonlijkheid ongerept en ongeschonden te bewaren voor zijn omgeving.

Waar het kind gevaar ziet voor de waardeering, die zijn persoonlijkheid ondervindt, zal zich bij hem een krachtig streven laten voelen om dit gevaar af te weren. In de gevallen nu, die in het artikel van 27 September werden besproken, kon de persoonlijkheid juist worden gesauveerd door te verklaren in de richting der (foutieve)

meening van de ouders; vandaar de bereidwilligheid om in deze richting verklaringen af te leggen. Maar in het onderhavige geval zouden verklaringen der jongens in de richting der — overigens juiste — meening der ouders (en zou dus het vertellen der waarheid) groote afbreuk doen aan de waardeering, die hun persoonlijkheid bij de omgeving ondervindt; vandaar dan de hardnekkige weerstand om te verklaren in de richting van de meening der ouders (en om de waarheid te vertellen).

Ik wil nu nog een paar punten aanstippen, die gevallen betreffen, waarin het verhoor door de ouders ten gevolge heeft, dat de kinderen (ten slotte) niet (meer) hun eigen meening geven, doch verklaren wat de ouders meenen of vreezen, dat gebeurd is.

Een eerste punt is dit. Voor het effect van het verhoor «te goeder trouw» meenen, dat bepaalde verkeerde dingen gebeurd zijn dan wel of de ouders zoo'n meening slechts voorwenden (en feitelijk overtuigd zijn, dat er niets verkeerd is gebeurd is).

Een andere kwestie is de volgende: Hoe staan de ouders tegenover de betrouwbaarheid der verklaringen van hun kinderen? Mijn ervaring hieromtrent betreft slechts ouders uit arbeidskringen en uit den kleinen middenstand. Wanneer bij deze ouders — naar ik aanneem, ten onrechte — de meening heeft post gevat, dat een persoon slechte dingen gedaan heeft met hun kinderen en de kinderen ontkennen dit bij verhoor, dat hun door de ouders wordt afgenomen, dan «liegen» de kinderen. Heeft het kind ten slotte verklaard wat naar de meening der ouders gebeurd zou zijn, dan heeft het kind «waarheid» gesproken en (vaak toonen de ouders zich zeer voldaan, dat het hun gelukt is om hun kind tot verklaringen in bedoelde richting te krijgen). Dúrf nu naderhand nog iemand twifelen aan de juistheid der verklaringen van het kind (rechtercommissaris, deskundige), dan lokt dit bij de ouders wel eens krachtig verzet uit: wat hun kind ouders maakt het voor de kinderen dikwijls zeer moeilijk verklaard heeft, is voor 100 pct. juist. Deze houding der om terug te komen op verklaringen, die ze aan hun ouders hebben gedaan. Opvallend is, dat de ouders in het algemeen slechts met 2 gevallen plegen rekening te houden: of hun kind spreekt (bewust en opzettelijk) onwaarheid, of hun kind spreekt waarheid; voor een onbewust-foutieve meening (een te goeder trouw dwalen) schijnt geen plaats te zijn.

Pleiten slechte vorderingen van kinderen op school en geringe intelligentie van kinderen steeds tegen de betrouwbaarheid van hun verklaringen (in zedendelicten)?

Vaker heb ik den indruk gekregen, dat geringe vorderingen op school en slechte of matige intelligentie als sterk ten nadeele der betrouwbaarheid van getuigenverklaringen van kinderen (in zedendelicten) plegen te worden gewaardeerd. Een kind, dat op school maar slecht mee kan (— aangenomen, dat hierbij geen ziekte of andere uiterlijke omstandigheden de oorzaak zijn —), aldus wordt weleens geredeneerd, bezit vermoedelijk maar een slechte intelligentie en tegenover getuigenverklaringen van kinderen met een slechte intelligentie moet men toch zeer huiverig staan. En ik heb wel eens personen ontmoet, die verklaringen van een kind als onbetrouwbaar kwalificeerden en ter zijde wilden leggen daar het kind on-intelligent was.

Er zij echter op gewezen, dat het concludeeren tot geringe betrouwbaarheid van verklaringen van een kind, dat op school niet mee kan en (of) een slechte intelligentie bezit, een kwestie is, waarmee men m.i. toch zeer voorzichtig dient te zijn. Laat ik echter, alvorens hierover uit te weiden, opmerken, dat geringe vorderingen op school — die dus niet het gevolg zijn van «uiterlijke» omstandigheden — niet noodzakelijk aan een slechte intelligentie

te danken behoeven te zijn. Een kind met goede hersens kan toch op school slechte resultaten hebben, omdat het b.v. zijn aandacht moeilijk bij het werk kan houden, omdat het b.v. lui is en het vertikt zich in te spannen en om andere redenen meer. Dat voorop gesteld beperken wij hier het niet mee kunnen op school tot die gevallen, waarin dit te danken is aan geringe intelligentie en luidt de vraag, die ons interesseert dus als volgt: mag uit het feit dat een kind over een matige of slechte intelligentie beschikt, «zonder meer» de conclusie worden getrokken, dat zijn verklaringen in een rechtszaak minder betrouwbaar zijn?

Op deze vraag moet m.i. een ontkennend antwoord worden gegeven: verklaringen van kinderen met geringe intelligentie kunnen zeer zeker betrouwbaar zijn. (Er wordt hier door ons abstractie gemaakt van kinderen met ernstige intelligentie-defecten. Wij hebben dus gewone «normale» kinderen op het oog en verder ten hoogste kinderen, die de grens van zwakzinnigheid naderen). Om in deze kwestie een goed inzicht te krijgen, wil ik verder deze vraag stellen: Gesteld, dat wij te maken hebben met een kind met geringe intelligentie; waar hangt het dan van af, of zijn verklaringen in een bepaalde zedenzaak betrouwbaar zijn (c.q. in hoever ze betrouwbaar zijn)? Dat hangt af van 2 punten, n.l.

1. van de overige psychische functies en eigenschappen van het kind, die van belang zijn voor de betrouwbaarheid van zijn verklaringen;

2. van den aard van het geval in kwestie en van eventuele factoren, die in het onderhavige geval invloed op de verklaringen van het kind hebben gehad.

Beginnen wij met het eerste punt toe te lichten aan de hand van een voorbeeld.

In een zedendelict, dat ik aanduid als geval Z, trad o.a. als getuige op het meisje Janny Kirkels (oud 9 jaar). Van haar psychisch beeld geef ik hier de volgende trekken:

«Intelligentie: De theoretische intelligentie van dit meisje is heel slecht. Ze is niet op een gewone lagere school, doch op een school voor buitengewoon onderwijs: lezen en schrijven kan ze maar slecht.

Haar praktische intelligentie is veel beter dan men bij een kind, dat een school voor buitengewoon onderwijs bezoekt, wel verwachten zou: in het gewone dagelijkse leven weet ze zich even goed te redden als ieder ander meisje.

Ze is een gewillig en volgbaar meisje. Ze bezit slechts geringen psychischen weerstand (is gemakkelijk tot iets over te halen). Haar gevoelsleven heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen (gevoelsleven: gewoon).

Phantasie: Van een neiging tot «phantaseeren» of van een min of meer geprononceerde neiging tot overdrijven heb ik niets kunnen bespeuren.

Suggestibiliteit: Tegen suggestieven invloed, die door anderen wordt uitgeoefend lijkt ze mij tamelijk slecht bestand. Eveneens lijkt zij mij vrij slecht bestand tegen auto-suggestie.

Ziedaar enkele trekken uit het psychisch beeld van Janny Kirkels. Van eigenschappen en functies, die niet vermeld zijn (o.a. geheugen) moet aangenomen worden, dat ze «gewoon» zijn (Janny heeft een 11-jarig zusje, dat eveneens getuige was in dezelfde zaak. Dit zusje vertoont een psychisch beeld, dat in groote lijnen analoog is aan dat van Janny; ze bezoekt echter een school voor gewoon lager onderwijs, waar ze zeer slecht mee kan). Het psychisch beeld van Janny Kirkels is dus, ondanks de zeer geringe theoretische intelligentie, toch niet over de heele lijn ongunstig te noemen en men mag er veilig de conclusie uit trekken, dat zich gevallen kunnen voordoen, waarin de betrouwbaarheid van haar verklaringen geenszins te wenschen behoeft over te laten.

Eén opmerking nog over het psychisch beeld van niet-intelligente kinderen. In het voorgaande werd reeds min

of meer impliciet aangenomen, dat kinderen met geringe intelligentie in andere psychische opzichten onderling groote verschillen kunnen vertoonen. Er zijn weliswaar bepaalde psychische trekken en eigenschappen, die min of meer typisch zijn voor niet-intelligente kinderen en waarvan dus kans is, dat men ze bij een niet-intelligent kind zal aantreffen (zoo zijn niet-intelligente kinderen b.v. in het algemeen meer suggestibel dan intelligente kinderen). Maar daaruit volgt toch in geen deele, dat niet-intelligente kinderen een analoog psychisch totaal-beeld zouden bezitten. Overigens houde men in het oog, dat er heel wat graden zijn in de intelligentie en eveneens dat er verschillende soorten van intelligentie zijn: tusschen kinderen met geringe intelligentie kunnen dus in het opzicht van de intelligentie zoowel gradueele verschillen als soort-verschillen bestaan.

Wij gaan nu over tot een korte bespreking van het 2e punt. En laat ik dit tweede punt weer verduidelijken door het geval, waarin Janny Kirkels getuige was. Het betrof hier onzedelijk betasten door een man: Z zou Janny Kirkels, haar zusje en een vriendinnetje onzedelijk hebben betast. De 3 vriendinnetjes hebben het voorvallene niet onmiddellijk aan de ouders verteld, doch pas na een dag of 10. In dezen tusschentijd hebben ze onder elkaar vermoedelijk wel enkele malen nog over den bewusten persoon en diens handelingen gesproken. De ouders hebben kennis van het geval gekregen doordat Janny hierover spontaan mededeelingen kwam doen aan haar ouders. Met deze korte en onvolledige schets van het geval wil ik hier volstaan.

Gewapend met het psychisch totaal-beeld van Janny dinen we nu het geval Z nader te bekijken ten einde vast te stellen, of en welke waarde haar verklaringen in deze zaak bezitten. En een eerste vraag, die zich dan opdringt, is deze: Zal Janny, die immers over een slechte (theoretische) intelligentie beschikt, de handeling van den man wel juist hebben opgevat? Een zoo betrekkelijk eenvoudig gegeven als het betasten van een bepaald gedeelte van een been is, leent zich toch moeilijk voor een verkeerd opvatten en de geringe theoretische intelligentie van Janny zal wel geen bezwaar zijn voor een juist opvatten van zoo'n handeling. (Iets anders is natuurlijk de kwestie van het juist localiseeren der plaats, waar betast werd). — Een andere vraag is de volgende: Kunnen de gesprekken, die de kinderen onder elkaar gevoerd hebben op Janny zoo'n invloed hebben gehad, dat ze ten slotte is gaan meenen, dat Z haar onzedelijk heeft betast? Wellicht is ook van belang om na te gaan, of eventueel vroegere waarschuwingen der ouders tegen slechte mannen, op Janny's verklaring invloed hebben kunnen gehad. Deze laatste punten raken echter niet rechtstreeks de geringe theoretische intelligentie van Janny, doch andere trekken uit haar psychisch beeld (en wel meer in het bijzonder haar suggestibiliteit).

Ik moet ervan afzien om hier verder te treden in de kwestie van Janny. Evenzeer nu als verschillende niet-intelligente kinderen een verschillend psychisch totaalbeeld kunnen (en zullen) vertoonen, evenzeer verschillen verschillende zedenzaken wat aard betreft (en wat speciale factoren aangaat, waarmee in het geval rekening te houden is).

Al konden wij dan hier ook niet uitvoerig uitweiden over het 2e punt (n.l. over den aard van het geval en eventuele speciale factoren, die in het onderhavige geval invloed hebben gehad), toch geloof ik, dat het bovenstaande den lezer wel voldoende laat zien, dat de getuigenverklaringen van niet-intelligente kinderen zeer zeker betrouwbaar kunnen zijn. De geringe intelligentie «kan» in sommige gevallen een handicap zijn: er zijn echter ongetwijfeld ook vele gevallen, waarin dit niet zoo is.

Een behandeling der vraag, welke verdere psychische trekken en eigenschappen min of meer typisch zijn voor niet-intelligente kinderen meende ik in dit artikel niet te

moeten inlasschen. Aan deze vraag, die natuurlijk van groot belang is voor de bepaling der betrouwbaarheid van getuigenverklaringen van kinderen, zou een afzonderlijk artikel gewild dienen te worden.

Een spoedige behandeling van een zedenzaak is met het oog op de betrouwbaarheid der getuigenverklaring van kinderen stellig gewenscht.

Bovenstaande stelling komt dus hierop neer, dat de betrouwbaarheid der getuigenverklaringen van kinderen geschaad dreigt te worden door het tijdsinterval tusschen aangifte en (uiteindelijke) behandeling der zaak te vergrooten.

Nu zal men wellicht geneigd zijn op te merken, dat dit toch heel erg voor de hand ligt, daar het immers een dagelijks te constateeren feit is, dat wij ons de dingen slechter plegen te herinneren naarmate ze langer geleden gebeurd zijn. Deze opmerking wijst, echter alleen op den duur van het tijdsinterval en houdt geen rekening met de wijze, waarop dit tijdsinterval is opgevuld. En nu hebben wij reeds in een der vorige artikelen gezien, dat tusschen aangifte en (uiteindelijke) behandeling der zaak het verhoor door den rechter-commissaris ligt. Maar verder kan het voorkomen (zal het ook vaak voorkomen), dat de kinderen in het tijdsinterval nog nadenken over de aangelegenheid en er onder elkaar over praten; misschien worden ze door de ouders nog ondervraagd, spreken ze er over met bekenden en allicht hooren ze wat hun ouders en andere personen uit hun omgeving erover denken en zeggen. In deze en andere feiten meer kunnen (en zullen vaak) factoren gelegen zijn, die op de verklaringen der kinderen in foutieven zin invloed oefenen. En hoe grootter nu het tijdsinterval is tusschen aangifte en (uiteindelijke) behandeling der zaak des te meer gelegenheid bestaat er tevens voor opvulling met feiten als bovenstaande en des te grootter is in het algemeen de kans, dat dergelijke feiten foutieven invloed uitoefenen.

Het zou mij te ver voeren om hier al deze feiten te bespreken en na te gaan, hoe ieder ervan afbreuk kan en zal doen aan de betrouwbaarheid der getuigenverklaringen van kinderen. Maar ik wil mij beperken tot het aanhalen van een geval, waarin de behandeling van een zaak voor geruimen tijd werd uitgesteld en waarin bij de (uiteindelijke) behandeling van de zaak door de kinderen heel andere verklaringen werden afgelegd dan ze tegenover de politie en den rechter-commissaris gedaan hadden. Het geval, dat ik als geval Y aanduid is, in groote lijnen als volgt.

Aan de politie was ter oore gekomen, dat de man Y onzedelijke handelingen zou hebben gepleegd met jongens van 11 tot 13½ jaar (homosexualiteit). De politie ging de jongens ondervragen en enkele van hen hebben (na korte of langere ondervraging) verklaard, dat Y inderdaad onzedelijke handelingen met jongens had gepleegd. Onder hen bevond zich ook de jongen A (oud 13½ jaar). In ons verband is speciaal deze jongen van belang en om al te groote uitvoerigheid te vermijden meen ik goed te doen met mij verder te bepalen tot de verklaringen van den jongen A. De man Y. ontkende zich aan dergelijke handelingen te hebben schuldig gemaakt. Tegenover den rechter-commissaris handhaafde A zijn verklaringen. In mijn deskundigen-rapport was ik tot de conclusie gekomen, dat men op grond der getuigenverklaringen van A toch mocht aannemen, dat Y onzedelijke handelingen had gepleegd. Op de terechtzitting werd echter — om welke reden doet niet ter zake — uitstel van behandeling verleend en pas na zeer langen tijd (naar ik meen na ongeveer 10 maanden) kwam de zaak weer voor (in totaal waren toen meer dan 13 maanden verlopen na de aangifte). Op de terechtzitting heeft A verklaard, naar mij van bevoegde zijde werd medegedeeld, dat Y geen slechte dingen gedaan had (Y werd vrijgesproken).

Nu meen ik een aanwijzing te hebben voor een verkla-

ring van het feit, dat A op de terechtzitting teruggekomen is op zijn verklaring tegenover de politie en den rechter-commissaris. Tot goed begrip zij eerst vermeld, dat Y in het dorpje R woont. Y is getrouwd en heeft een kind. Zijn reputatie in het dorpje was goed; vijanden had Y niet. De jongen A woont in de nabijheid van het dorpje R: hij heeft in R goede vrienden wonen, vertoeft vaak in het dorp, is er ten minste evenveel als in zijn eigen plaats en kent er vele menschen. Tusschen Y en de familieleden der vrienden van A bestaat noch vijandschap noch vriendschap. De eerste maanden na aangifte der zaak bij de politie was de meening in het dorp over de handelingen van Y niet onverdeeld gunstig; ten tijde van het verhoor door den rechter-commissaris waren er lieden in het dorp (waaronder de vrienden van A en hun familieleden), die hem schuldig achtten; er waren echter ook lieden, die hem onschuldig achtten.

Korten tijd na de uitspraak der rechtbank vervoegde A zich aan een instelling, waar ik mee te maken had. Van deze gelegenheid maakte ik gebruik om nog eens het geval Y aan te roeren. A toonde zich ingenomen met het feit dat Y vrijgesproken was: voor Y en zijn gezin, aldus A, zou het toch zeer erg geweest zijn, als Y een poos de gevangenis in moest; dan zou zijn bedrijf, dat toch al erg achteruit gegaan was, zeker heelemaal ten gronde gaan. De man had overigens al zooveel geleden, doordat de zaak zoolang geduurd had. Het heele dorp en ook zijn vrienden en kennissen hadden te doen gehad met Y en allen vonden het prettig, dat de zaak nu achter den rug was en Y vrijgesproken was. Overigens, aldus A, was Y inderdaad onschuldig. Op mijn vraag aan A, waarom hij dan vroeger Y beschuldigd had, kreeg ik deze mededeeling: Y was toch ook niet voorzichtig met jongens, maar verkeerde dingen had hij niet gedaan; wij hebben hem «vroeger» zoo maar beschuldigd.

Deze mededeeling van A en de reden, waarom hij vroeger Y beschuldigd heeft (of liever: waarom «zij» — n.l. hij en andere jongens — vroeger Y beschuldigd hebben) laat ik verder buiten beschouwing. Meer interesseert ons hier het feit, dat A nu blijkt geeft van medelijden te bezitten met Y en dat hij mededeelt, dat zijn omgeving en het heele dorp met Y te doen hebben gehad en blij zijn, dat Y vrijgesproken is. Toen ik hem bij mijn deskundigen-onderzoek, (ten tijde van het verhoor door den rechtercommissaris,) vroeg naar de houding van het dorp, van zijn vrienden in het dorp en van hem zelf .o.v. Y, bleek uit zijn antwoorden geenszins, dat hij zelf of zijn vrienden of het dorp «te doen» hadden met Y. — Een persoon uit het dorp R, bij wien ik informeerde, hoe de menschen van het dorp den laatsten tijd tegenover Y en zijn geval stonden, verzekerde mij, dat het dorp op de hand van Y was en dat men een veroordeeling van Y betreurd zou hebben en wel vooral omdat zijn bedrijf dan groot gevaar zou loopen.

Op grond nu van het bovenstaande (en mede rekening houdend met de resultaten van het deskundigen-onderzoek) meen ik, dat de volgende veronderstelling toch niet te gewaagd is. Toen het geval Y al eenigen tijd (b.v. een maand of 6 à 8 na aangifte) aan het rollen was, zal de actualiteit ervan wel verloren zijn gegaan; de personen, die Y voor schuldig hielden, zullen wellicht minder scherp stelling hebben genomen en voor hen zal het geval zijn scherpe kanten toen wel verloren hebben. Anderzijds ging het bedrijf van Y achteruit: dit is wel eenigszins medelijden (althans medevoelen) der bewoners voor Y gaan opwekken: ook de personen, die oorspronkelijk Y schuldig achtten, werden vermoedelijk zachter tegenover hem gestemd. Na eenigen tijd vernam men, dat Y opnieuw voor de rechtbank moest verschijnen. De gedachte, dat een ev. veroordeeling van Y den ondergang van zijn bedrijf ten gevolge zou hebben, zal onder de dorpsbewoners het medelijden hebben aangewakkerd en zal vermoedelijk de krachtige hoop hebben doen ontstaan, dat Y vrijgesproken zou worden. De jongen A,

die veel in het dorp bleef komen en er gewerkt heeft, heeft vermoedelijk den invloed ondergaan van de stemming, die er ten gunste van Y heerschte, heeft wellicht zelf deze stemming overgenomen en heeft mede onder invloed hiervan op de terechtzitting verklaard, dat Y geen slechte dingen gedaan had. (In hoever de meening, die A op de terechtzitting heeft geuit, al dan niet een «bewust» onwaarheid spreken is geweest, is wel niet meer uit te maken).

Dat over het geval Y. Nu wil ik hier nog deze opmerking maken. De foutieve invloed, die te danken is aan factoren, welke liggen in het tijdinterval tusschen aangifte en behandeling der zaak, kunnen zoowel gaan in de richting van een vermindering der beschuldiging (zoals in geval Y) als in de richting van een verzwaring der beschuldiging. Niet in alle gevallen is de foutieve invloed natuurlijk zoo groot als in geval Y, waarin de aanvankelijk verklaarde feiten naderhand vlakweg worden ontkend: hier is de foutieve invloed gelijk aan 100 pct.; vaak zal deze echter heel wat minder zijn.

FACULTEIT VAN RECHTS-GELEERDHEID TE LEUVEN

VOORDRACHT VAN MTER DE BRAUWE

De Faculteit van Rechtsgeleerdheid te Leuven richtte op Donderdag, 21 Februari, een academische zitting in, waarop als spreker een Noord-Nederlander het woord voerde.

Redenaar was Jonkheer Meester Dokter de Brauwe uit Den Haag.

Bijna al de professoren van de Rechtsfaculteit en verscheidene professoren der andere faculteiten, verschillende personaliteiten uit de juridische middens van Brussel en Antwerpen en vooral een zeer talrijke schaar studenten vulden de zaal toen Professor Van Dievoet, namens den Deken der Faculteit, Professor Veldekens, spreker voorstelde.

Mter de Brauwe sprak over een paar oude vaderlandse rechtinstituten die zich nog in de Noord-Nederlandse recht doen gelden.

In het eerste deel van zijne spreekbeurt behandelde hij het ontstaan van den Hoogen Raad in Den Haag, na de scheiding tusschen Noord en Zuid als een plaatsvervanger voor Holland en Friesland van den Grooten Raad van Mechelen. Hij schetste vervolgens wat de Hooge Raad door de geschiedenis geweest en geworden is. Zijn tradities en geplogenheden (de zaken in den zak).

Hij zette uiteen hoe, alhoewel de vonnissen van den Hoogen Raad niet gemotiveerd werden, er toch een jurisprudentieel recht is ontstaan grootendeels onder den invloed van den Hoogen Raad van Holland en Friesland.

Hij wees op den invloed van Cornelus Van Bijkershoek, voorzitter van den Raad van 1704 tot 1743, schrijver van de «observations tumultuariae», een soort analytisch verslag van al hetgeen in den Hoogen Raad gedurende 40 jaar gepleit, besproken en gevonnisd werd.

Hij deed uitschijnen hoe op deze wijze eenromeinsch-vaderlandsch recht tot stand kwam dat zijn hoogtepunt en zijn codificatie vond in het project van Burgerlijk Wetboek opgesteld door Joan Melchior Kemper in 1816; wetboek dat 4264 artikelen telde.

Spreker toont vervolgens aan hoe ditromeinsch-vaderlandsch recht schipbreuk leed ten gevolge van den weerstand van de Belgische Rechtsgeleerden en vooral van Nicolaï, president van het Gerechtshof van Luik. De Belgen voelden niets voor het log en leerstellige wetboek van Kemper. De Code Napoléon won het in klaarheid, hij bevredigde de menschen uit het Zuiden. Zoo kwam men tot het ontwerp van 1820 dat reeds ingekort was tot 3631 artikelen en dat met een memorie van Kemper aan de Tweede Kamer werd voorgelegd.

Voor de Tweede Kamer wonnen de Belgen, onder leiding van Nicolaï, den strijd, zoodat hetromeinsch-vaderlandsch Recht de vlag heeft moeten strijken, onder Belgischen invloed, voor het Code Napoléon. Kemper, de man van hetromeinsch-vaderlandsch recht, moest de leiding laten aan Nicolaï, den man van het Code-civil; nochtans blijft in het Noord-Nederlandse Wetboek den invloed van hetromeinsch-vaderlandsch recht te erkennen.

In Nederland ging op deze wijze het overwicht van hetromeinsch-vaderlandsch Recht te niet. In de Britsche koloniën en dominions, die vroeger Nederlands gebied geweest waren, is het echter blijven voortleven en zoo vinden wij in Zuid-Afrika en in Ceylon op dit oogenblik nog een rechtssysteem terug dat in de breedste mate aan het oud-Hollandsch recht herinnerd.

In het tweede deel van zijn lezing sprak Meester de Brauwe over den Waterstaat in Holland. Naar aanleiding van een onlangs door den Hoogen Raad beslist geding, schetste hij ons het ontstaan van den waterstaat, den rol die hij speelde in de geschiedenis van Holland en die hij ook tegenwoordig nog heeft te vervullen.

In den strijd van de lage landen van bij de zee speelt het Instituut der Waterstaten een eerste rol, waarvan men het belang niet beseft wanneer men als bezoeker door de Hollandsche landbouwen toert.

Aan de hand van juridische gegevens en van geschiedkundige feiten overtuigde Meester de Brauwe de toehoorders van het belang van den rol die de Waterstaten in Holland te vervullen heeft.

De interessante uiteenzetting van den Hollandschen spreker werd door de toehoorders met de grootste aandacht gevolgd. Niet alleen was het ontwerp voor Zuid-Nederlanders belangwekkend, maar de schitterende, kleurrijke en geschakeerde taal van den Noord-Nederlander bekoorde en boeide de Vlaamsche studenten.

De heer Deken der Faculteit had aan deze Academische Vergadering een bijzondere waarde willen toekennen door er verscheidene Vlaamsche juristen van buiten den directenkring der Hoogeschool op uit te noodigen. Het Rechtskundig Weekblad begroet dit initiatief met veel genoegen, omdat het er kan toe bij dragen om de beteekenis van de Universiteit als faktor in het groeiende Vlaamsche Kulturleven in niet geringe mate te verhoogen.

Herman Jacob.

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antw. (C. Van Gerwen).